

Інтеграція психологічних прийомів у криміналістичну тактику

Лозовой Р.М., курсант 303 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини НАВС, кандидат юридичних наук **Вакулик О.О.**

Дослідження психології, можливості використання психологічних знань, інструментарію та досвіду спеціалістів даного профілю в оперативно-розшуковій і слідчій практиці ще здавну привертала увагу криміналістів. Проте, протягом десятиліть професійна взаємодія психологів і криміналістів носила епізодичний характер. Ситуація кардинально змінилась в кращу сторону з кінця 60-х років минулого століття. З цього часу у відповідь на нагальні проблеми практичної криміналістики психологічні знання стали застосовуватися в кримінальному провадженні цілеспрямовано і все більше масштабно. На базі масштабного і поглибленого співробітництва психологів і криміналістів почався процес розробки принципово нової специфічно-наукової продукції, що спершу була розрахована на оптимізацію і покращення оперативно-розшукової і слідчої практики.

Слід зазначити, що створені для такої діяльності прийоми, методи та рекомендації психологічного характеру не замінюють традиційний криміналістичний арсенал. Підтвердивши свою ефективність, дані засоби «вписались» в систему прикладної криміналістики, істотно поновивши її стратегію, тактику та методіку, збільшила її потенціал, відкривши раніше невідомі перспективи. Цей чинник сприяв виникненню та розвитку криміналістичної психології як важливої галузі юридичної психології.

Світова практика боротьби зі злочинністю демонструє нам велику кількість прикладів ефективної взаємодії оперативних і слідчих працівників зі спеціалістами в області криміналістичної психології, продуктивного використання юристами рекомендованих ними методами. Виявлення психологами особливостей внутрішнього світу осіб, що скоїли злочин, закономірностей, що визначають особливість їх поведінки до вчинення злочину та посткримінальної поведінки, психологічної типології і класифікації, концепції і ідеї успішно реалізуються в оперативно-розшуковій і слідчій практиці при будові версії, розробці пошукових портретів злочинців, що втекли з місця вчинення злочину, визначення напрямлень і сфер їх розшуку, тактики допиту, обшуку і рішення інших пошуково-пізнавальних, організаційно-тактичних і методичних задач.

То що собою являє криміналістична психологія? Не існує погодженого визначення даному поняттю. Це є достатньо дивним, враховуючи її ріст та розвиток за останні 40 років. Щоб дати точне визначення потрібно відштовхуватись від більш широкого поняття «юридична психологія». В літературі юридична психологія – це галузь психології, яка включає в себе кримінальну, пенітенціарну та судову психологію. Те, що є темою даної роботи відноситься до судової психології, яка в свою чергу поділяється на слідчу психологію та психологію судового розгляду.

Дане дослідження відноситься до слідчої психології. Проте слідство – лише одна з форм попереднього розслідування по кримінальних справах. Існує ще й дізнання. Слідчі, оперативники, працівники різних відомств, структур і рівнів реалізують свої функції не тільки на стадії попереднього розслідування. Вони здійснюють пошуково-пізнавальну діяльність ще й на стадії порушення кримінальної справи, тобто там, де знаходиться передова битви з злочинністю за інформацію. Ось та сфера, в межах якої реалізуються в першу чергу наукові криміналістичні засоби, методи, методіки і технології, ось звідки бере свій початок практичне слідознавство або практична криміналістична діяльність. На всіх своїх етапах вона гостро потребує психологічного забезпечення, реалізації методів психологічної природи, використання можливостей психологів при розв'язанні пошукових і пізнавальних завдань. [2, с.68]

Все це дозволило зробити висновки про те, що назва "Слідча психологія" неточно відображає зміст розглянутого розділу юридичної психології. Вірно прийти до думки, що правильно говорити про криміналістичну психологію як інтегративну, узагальнюючу категорію, що охоплює і слідчу, і інші види психології криміналістичного розслідування в досудовому кримінальному процесі.

Таким чином, у моєму розумінні, криміналістична психологія – це та частина юридичної психології, яка забезпечує своїми розробками, досягненнями, знаннями і можливостями пошуково-пізнавальну діяльність на стадії порушення кримінальної справи і попереднього

розслідування компетентними на це працівниками правоохоронних органів і спецслужб, що професійно ведуть боротьбу зі злочинністю.